

УДК 796:351.74

РАТОШНЮК А. О.,

курсант 3 курсу Навчально-наукового інституту № 2

Національної академії внутрішніх справ (м. Київ)

Науковий керівник:

Малєєв В. В.,

старший викладач кафедри спеціальної фізичної підготовки

Національної академії внутрішніх справ (м. Київ)

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ПРОФЕСІЙНОГО ВІДБОРУ МАЙБУТНІХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ

Проаналізовано особливості системи професійного відбору майбутніх поліцейських. Розглянуто основні проблеми та перспективи сучасного розвитку системи професійного відбору майбутніх поліцейських. Здійснено аналіз особливостей переходу від застарілих до сучасних європейських стандартів правоохоронної діяльності.

Ключові слова: професійний відбір, поліцейський, органи Національної поліції, правоохоронна діяльність, ЗВО МВС.

Постановка проблеми. В умовах реформування та удосконалення органів Національної поліції України виникає нагальна потреба у зміні підходів до професійної підготовки та кадрового відбору майбутніх поліцейських. Важливим залишається забезпечення необхідного рівня освіти у ЗВО МВС для майбутнього кадрового складу ОНП.

Актуальність теми. Аналізуючи такі законодавчі акти як Закон України «Про Національну поліцію» [6], Закон України «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» [3] та Закон України «Про вищу освіту» [2], виникає розуміння щодо необхідності удосконалення рівня професійної підготовки на базі ЗВО МВС. Актуальність теми дослідження полягає у необхідності впровадження змін та удосконалень на базі ЗВО МВС із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських у відповідності до змін чинного законодавства та з урахуванням європейських стандартів у сфері правоохоронної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням проблематики вивчення проблем та перспектив розвитку системи професійного відбору майбутніх поліцейських займалися такі науковці як Деркач А. О., Думко Ф. К., Журавель О. В., Забродін Ю. М., Зозуля Є. В., Михайлів Ф. Т., Моргунов О. А., Столін В. В., Цільмак О. М., Яковенко С. І. та інші.

Постановка мети. Основною метою статті є наукове обґрунтування сучасних проблем та розгляд подальших перспектив розвитку системи професійного відбору майбутніх поліцейських.

Виклад основного матеріалу дослідження. Головною умовою ефективного відбору майбутніх поліцейських є забезпечення високого рівня освіти у ЗВО МВС із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських, який би відповідав вимогам сучасної реформованої системи правоохоронних органів.

Перш за все, особливу увагу слід приділити вступній та випускній екзаменації, що базується на фізичній та спеціальній підготовці майбутніх поліцейських [4]. Слід зазначити, що конкурсний відбір кандидатів до ЗВО МВС із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських здійснюється на основні результатів зовнішнього незалежного тестування, психологічного обстеження, оцінки рівня фізичної підготовки і співбесіди щодо проходження служби в Національній поліції [6].

Від достатнього рівня підготовленості, стану здоров'я, фізичної витримки, засвоєння бойових прийомів залежить процес прийняття майбутніх правоохоронців на службу в підрозділи Національній поліції. Досить часто проблемою для кандидатів на посаду поліцейського стає недостатній рівень фізичної підготовки. Випускники не можуть скласти

необхідних базових нормативів по тій причині, що не покращують рівень власних умінь впродовж навчання, і, відповідно покращують фізичні навички лише до рівня вступних іспитів.

Посилення фізичної підготовки у ЗВО МВС із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських є важливим елементом у всій системі навчання майбутніх поліцейських, адже служба у правоохоронних органах вимагає неабиякої витривалості, сили та фізичної стійкості для вирішення різного роду завдань.

Крім того, важливим у професійному відборі майбутніх поліцейських є теоретична підготовленість, що включає в себе комплекс знань законів, нормативно-правових актів України, міжнародних договорів, теоретичних навичок у цій сфері, без яких неможливо стати фахівцем у досліджуваній сфері. В основі навчання майбутніх поліцейських також лежить завдання досконалого оволодіння тактико-спеціальної, вогневої та фізичної підготовки, і в той же час, необхідним є вивчення та розуміння законодавчих та нормативно-правових актів. Однак, враховуючи перехід від застарілої системи навчання до європейської, проблемою є база підготовки кадрів в ЗВО МВС із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських [4].

Підготовка на базі ЗВО МВС із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських є застарілою, а, отже, не забезпечує необхідної готовності до служби в ОНП, яка вимагає достатнього рівня підготовки відповідно європейського підходу, що дозволяло б сумлінно виконувати свої обов'язки та уміти правильно реагувати на будь-які надзвичайні ситуації, притаманні правоохоронній діяльності.

У перспективі поліцейська освіта складатиметься з двох ступенів – професійної школи та вищої освіти [8].

Система включатиме:

- 1) ліквідацію усіх ВНЗ у системі МВС;
- 2) створення на базі ліквідованих ВНЗ мережі поліцейських шкіл, які не надаватимуть вищу освіту, а здійснюватимуть первинну підготовку поліцейських (від шести місяців до одного року) як для тих посад в поліції, де не потрібна вища юридична освіта, та і для тих, де потрібна юридична освіта, а також проводять регулярні заходи з підвищення кваліфікації для всіх поліцейських;
- 3) для осіб, які претендують на зайняття керівних посад в поліції, вимагається пройти курс навчання (від трьох до шести місяців) у Вищій школі поліції, яка утворюється на базі НАВСУ;
- 4) науково-методичними розробками у сфері поліцейської діяльності повинен займатися Науково-дослідний центр поліції, який утворюється на базі існуючого одного Державного науково-дослідного інституту [5].

Звісно, обов'язковою умовою зазначених структурних модифікацій є не проста зміна назв, а створення всіх передумов для надання знань, які потрібні поліцейському, на принципово новому рівні викладання. Це потребує, в свою чергу, також переатестації наявного науково-педагогічного кадрового складу всіх перелічених закладів, істотного скорочення кількості викладачів, оголошення відкритого конкурсу на вакантні посади та підвищення матеріального забезпечення викладачів.

У липні 2017 року розпочала працювати перша в Україні «Академія патрульної поліції», завданням якої було забезпечити підготовку майбутніх поліцейських згідно сучасних українських та міжнародних принципів підготовки правоохоронців. Підготовка у навчальному закладі здійснюється за чотирма блоками: загальноправової підготовки, спеціальної підготовки, циклом предметів професійного спрямування та тактичною і вогневою підготовкою.

До блоку загальноправової підготовки входять: правила дорожнього руху, антикорупційне законодавство, конституційне право, права й свободи людини. Блок спеціальної підготовки навчить працювати з базами даних, планшетами, алкотестерами та радаром для фіксації швидкості руху автомобілів TruCam. Цикл предметів професійного спрямування охоплює навички стресостійкості, ефективної комунікації, толерантності й

недискримінації. Тактична і вогнева підготовка передбачає вдосконалення набутих навичок шляхом симулювання реальних ситуацій та ймовірних подій [7].

Слід відзначити, що зміна підходу до навчання майбутніх поліцейських має забезпечувати стимулювання постійного розвитку особистості та самоосвіти поза рамками навчальних закладів. Так як вагомою проблемою кандидатів до ОНП є відсутність достатнього рівня фізичної підготовки – важливим для кожного випускника є самостійні зайняття різними видами фізичної активності. Заклади освіти мають спрямовувати майбутніх правоохоронців до самостійного навчання.

Успішність самостійної підготовки багато в чому залежить від ступеню попереднього оволодіння методикою роботи над навчальними матеріалами. В умовах сучасного розвитку суспільства, майбутні правоохоронці мають постійно поповнювати власні знання відповідно до змін у діючому законодавстві, з метою забезпечення сумлінного виконання функціональних обов'язків.

В. А. Ліпницький зазначає, що до проблем системи відбору кандидатів у ОНП слід віднести:

- 1) передчасний та неякісний відбір кандидатів на вакантні посади в підрозділах патрульної служби МВС України;
- 2) непрозорість застосування системи відбору кадрів на службу до реформованих підрозділів органів Національної поліції;
- 3) у тексті закону та інших нормативно-правових актах законодавцем не роз'яснено, в чому полягає і в яких діях повинно проявлятися «партнерство» поліції і населення;
- 4) соціальна і правова незахищеність працівників поліції. [1, с. 36-37].

Проблемним питанням кадрового відбору до поліції є те, що послідовність етапів конкурсних випробувань та їх зміст може змінюватись залежно від посади, на яку оголошується конкурс. Дана думка аргументується тим, що передбачений конкурс є обов'язковим лише для посад молодшого складу Національної поліції, а призначення на посади середнього та вищого складу й надалі відбуватиметься за «старою» схемою – на розсуд керівництва, тобто не є обов'язковим. Жодних конкурсних процедур та контролю громадськості не передбачено й щодо ротації кадрів. Не запланована участь поліцейських комісій і в процесі прийому на навчання до ЗВО МВС із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських [9].

Відповідно до Закону України «Про національну поліцію» служба у збройних силах чи військова кафедра не є обов'язковою, щоб стати поліцейським. Крім того, не вимагається наявності стажу роботи, лише усвідомлення завдання, які ставляться перед особою під час проходження служби в поліції [6].

Варто зазначити, що це є упущенням, адже висунення зазначених вимог до кандидатів на службу в поліцію підвищило б якість відібраних кадрів, сприяло виключенню випадкових кандидатів, що не визначились із майбутньою професією, на користь тих, хто пройшов базову воєнну підготовку та освоїв специфіку служби в правоохоронній сфері. Також пропонуємо надавати пріоритет кандидатам на службу в поліції випускникам ЗВО МВС із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських та особам із вищою, бажано юридичною, освітою.

Слід відмітити, такі вимоги відповідатимуть очікуванням суспільства на отримання від поліцейських якісних правоохоронних послуг у майбутньому, зменшать матеріальні та часові витрати Міністерства внутрішніх справ на підготовку й навчання поліцейських.

Таким чином, питання удосконалення процесу відбору кандидатів на службу до Національної поліції залишається актуальним. Дискусійним є те, чи досить загальних вимог до кандидатів на службу в поліції, викладених у чинному законі про «Національну поліцію» [6], чи все ж таки доцільно їх деталізувати. Перспективами подальших досліджень у даному напрямі можуть бути систематизація результатів досліджень усіх аспектів кадрового забезпечення, добору й професійної підготовки персоналу поліції, здійснення порівняльного аналізу професійної підготовки персоналу Національної поліції України з іншими партнерськими країнами й окреслення можливостей реалізації запропонованих ідей.

Висновки. Отже, з вищевикладеного матеріалу дослідження можна підсумувати такі основні проблеми системи професійного відбору майбутніх поліцейських:

- низький рівень фізичної підготовки випускників, що вступають до силових структур, що викликає труднощі при засвоєнні професійно-прикладних навиків.
- низька мотивація випускників щодо самостійної підготовки.
- відсутність єдиної типової програми підготовки у навчальних закладах, яка була б адаптована до умов реформованої правоохоронної системи.
- недосконала система кадрового відбору, відсутність вимог до наявності військової служби, що зумовлює підбір недостатньо професійного кадрового складу до ОНП.

Перспективи реформування системи професійного відбору майбутніх поліцейських базується на:

- забезпеченні вдосконалення застарілих систем навчання у ЗВО МВС із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських та переходу на більш сучасну та практичну європейську модель.
- створенні спеціальних поліцейських шкіл, які б охоплювали загальноправову, спеціальну, вогневу і тактичну підготовку майбутніх правоохоронців.
- стимулювання випускників у закладах навчання до систематичної самоосвіти та самопідготовки.
- забезпеченні прозорого кадрового підбору із залученням до контролю громадськості на всі посади в Національній поліції, в тому числі керівні.

Тому, аналізуючи проблеми та перспективи системи професійного відбору майбутніх поліцейських, можна зазначити, що законодавчо-правова української Національної поліції є недостатньо сформованою, а наявні нормативно-правові акти не регулюють усі аспекти кадрового забезпечення поліції. Нагальною залишається потреба у реформуванні підготовки майбутніх правоохоронців на рівні ЗВО МВС із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських або ж забезпеченні освіти у спеціальних поліцейських школах.

Наявні проблеми вимагають від держави активних дій щодо удосконалення законодавчих та нормативно-правових актів, що регулюють правоохоронну діяльність, забезпеченні оптимальних умов для підготовки та відбору висококваліфікованих працівників до ОНП, які б відповідали вимогам європейської правоохоронної системи.

Список бібліографічних посилань

1. Ліпницький В. А. Деякі правові проблеми підготовки поліцейських в умовах реформування системи МВС України // Особливості підготовки поліцейських в умовах реформування системи МВС України : зб. матеріалів І міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 20 трав. 2016 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2016. С. 35–37.
2. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 16.04.2020).
3. Про Дисциплінарний статут Національної поліції України : Закон України «« від 15.03.2018 № 2337-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2337-19> (дата звернення: 16.04.2020).
4. Про затвердження Правил відбору та прийому до вищих навчальних закладів Міністерства внутрішніх справ України : Наказ МВС України від 13.03.2006 № 239 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0359-06> (дата звернення: 16.04.2020). Втратив чинність.
5. Про затвердження Положення про організацію первинної професійної підготовки поліцейських, яких вперше прийнято на службу в поліції : Наказ МВС України від 16.02.2016 № 105 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0576-16> (дата звернення: 16.04.2020).
6. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 16.04.2018).

7. Що таке Академія патрульної поліції // Патрульна поліція : офіц. сайт. URL: <http://patrol.police.gov.ua/highlight/vas-vitaye-akademiya-patrulnoyi-politsiyi/> (дата звернення: 16.04.2018).

8. Міністерство внутрішніх справ : офіц. сайт. URL: <https://mvs.gov.ua/> (дата звернення: 16.04.2018).

9. Порядок проведення конкурсу в Національну поліцію України // Національна поліція України. Система відбору кадрів : сайт. URL: <https://nabir.np.gov.ua/index.php?r=site%2Fcondition> (дата звернення: 16.04.2018).

Отримано 17.04.2020

УДК 613.6:623

РЕЦ В. В.,

курсант 3 курсу факультету підготовки фахівців

для органів досудового розслідування

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

Науковий керівник:

Волков Ю. М.,

старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ТЕХНІКИ ВЕДЕННЯ СТРІЛЬБИ

У науковій публікації розкрито окремі аспекти педагогічної майстерності викладача вогневої підготовки, а також проблемні питання напрацювання курсантами техніки стрільби.

Ключові слова: *вогнева підготовка, вогнепальна зброя, постановка дихання, поверхнєве дихання.*

Професійна майстерність курсанта є результатом діяльності викладача, а також віддзеркалюванням вмінь і талантів науково-педагогічного працівника. Сучасні реалії несення служби поліцейськими вимагають від них досконалого володіння не тільки комунікативними навичками, але і вправного поведіння зі зброєю. І хоча вона і вважається, відповідно до статті 46 Закону України «Про Національну поліцію» найбільш суворим заходом примусу, проте фактично є дієвим способом у критичних ситуаціях, коли постає питання життя і здоров'я поліцейського та інших громадян [1].

На законодавчому рівні закріплено, що застосування вогнепальної зброї є найбільш суворим заходом примусу [1]. Цей припис, як уже було зазначено раніше, закріплено у статті 46 Закону України «Про Національну поліцію». Застосування вогнепальної зброї поліцейським завжди несе за собою певні наслідки, оцінка яких часто залежить від реакції громадськості і владних інституцій. Сьогодні актуальною є проблема реалізації чинного законодавства на всіх рівнях життєдіяльності суспільства, усвідомлення громадянами реальної можливості поліцейським застосувати вогнепальну зброю для попередження чи припинення протиправних дій на підставі пунктів статті 46 вищезгаданого закону [1]. Сучасне вітчизняне суспільство має презюмувати принцип правомірності дій поліцейського і поставити у пріоритет усвідомлення того, що правоохоронець діє виключно в рамках закону. Цього вимагають не тільки певні суспільні тенденції, але і сама система захисту прав людини, тому що, застосувавши вогнепальну зброю, поліцейський, перш за все, охороняє і захищає права, рятує кому-небудь життя, а не навпаки, як прийнято реагувати в Україні на застосування правоохоронцями зброї. Вся справа у хибній моделі відносин громадськості і поліцейських, яка існує вже десятки років. Зміна вектору розуміння, тобто проти кого застосовується найбільш суворий захід примусу (проти того, хто порушує права інших людей, чинить небезпеку для життя і здоров'я самих поліцейських, тому що вони також є громадянами України) може значно деформувати гострі кути.